

Division des Droits de l'Homme de l'ONU

Bureau régional de BONDOKOU

Declaration Universelle des Droits de
l'Homme en langue DIOULA

Nations Unies **Droits de l'homme**
Haut-Commissariat aux droits de l'homme

Déclaration universelle des droits de l'homme en dioula

DUNYA' MUMε MƆGƆYA' HAKƆYAW DANTIGELIKAN

Kúmanabila

K' à mìnà à mà kó dúnya' mànton' bεε ká kan ni bònɔya ye, àni kó bεε ká kan sàriya' la làkika' la, kó ò le be bεε ya hɔɔɔnya' sàbati, kà bεε kánya jásuma' dúnya' sìgi' la.

K' à mìnà à mà kó mƆGƆYA' HÁƆƆ lɔnbaliya' ni à jàtebáliya' nàna ni níjuguya' syáman ye dúnya' kɔɔɔ, minw kà hádamadenw dùsu' kàsi, àni *K' à mìnà à mà* tèle kúra min bɔra, à fɔra kó kúma' mín ká dí mín yé, ò bé ò fɔ, kó díina' mín ká dí mín yé, ò bé ò ke, kó mƆGƆW kà síran jɔɔɔn já, ò bánna, kó fàgantánya júgu bánna, ò kùma' kera benkan ye min kera hamamadenw haminankoba ye,

K' à mìnà à mà kó kà mƆGƆYA' háƆƆ' látanga ní sàriya' sìgili' yé sèn kán, ò yé wájibi yé wálasa mƆGƆW kàna wájibiya kà múruti bènkánni' kánma, àni fàngajúgu' kánma,

K' à mìnà à mà à ká kán tériya' yé ke jàmanaw ni jɔɔɔn cε,

K' à mìnà à mà dúnya' mùmε sáratikan' ná, Dúnya' Jàmanaw yá tɔnba' màntonw bεε kà à yira kó ù lánin be mƆGƆYA' háƆƆyabaw' la, ù lánin be hádamadenya' tá bònɔya' ní à lànbe' la, ù lánin be cεw ní mùsow ya kányajɔɔɔnmaya' lá háƆƆ' lá, ní ù kà nàniya' sìri kà mƆGƆYA' yá jɔtaga' sàbati, àni kà jánamaya' kecogo júman' sìgi sèn kán hɔɔɔnya' bεεbεε kɔɔɔ,

K' à mìnà à mà Dúnya' jàmanaw kà à nàniya kó ù bé jεn ní Tɔnba yé kà mƆGƆYA' háƆƆyaw látanga à já' mà dúnya' mùmε kɔɔɔ,

K' à mìnà à mà, ò nàniya júman té sé kà síra' sɔɔɔ ní bènkélenma má ke mƆGƆYA' háƆƆyako ní à hɔɔɔnyako' kán,

Dúnya' tɔnba' ya ɲɔɲɔlajereba' kà í kán' bìla kà dunya' mume mɔɲɔya' hákeyaw dantigelikan gánsi kà à yira ò ɲàniya ɲuman yé fɛn ye, mín ká kán kà ke mǎnton' ni nǎsɔn' bæe làɲíni ye, yálasa mɔɲɔ kelen kelen bæe, àni jekulu kelen kelen bæe ye nin dǎntigelikan' nìn tó ù hákili' lá, kà ù jíjà kàlan' ní lámadamuni' kɔɲɔ, kà fɛɛ ke dɔɲɔnin dɔɲɔnin ù ya jàmana' húkumu' kɔɲɔ, wálima dúnya bæe kɔɲɔ, kà hákeya nínugu ní hɔɲɔnya nínugu látàngali' yíriwa, àni kà à ke bæe ye sɔn ù mà ɲá mà, à kera ù ya jàmana kɔɲɔna ye, wálima jàmana gberɛ min bé ù ya màra' kɔɲɔ.

Baabu ɲonna

Wólo' lá, hádamaden' bæe ye hɔɲɔn ye, bæe ká kán lànbe ní hákeyaw lá. Mɔɲɔ bæe ye hákilitigi ye, bæe ye hákilima ye ; ò là, ù ká kán kà ɲɔɲɔ mína ní bádenya ye.

Báabu 2 nan

1. Mɔɲɔ' bæe dɔ be kà à lɔn kó í ká kán ní mɔɲɔya hákeyaw ní à hɔɲɔnya kófɔnin' bæe ye nìn dǎntigelikan' nìn kɔɲɔ, mɔɲɔ má bɔ mɔɲɔ lá, kerɛnkerɛnninya lá, fàragbɛko ni fàrafinko te à la, síyawoloma te à la, cɛ ni múso má bɔ ɲɔn ná, í be kán mín fɔ, ó té à la, díinako té à lá, í hákilila ye mín yé pólitikiko' lá, wálima hákilila gberɛw, ó te à la, bɔɲɔɲɔko te à lá, n ye fàgantanden ye wálima n ye fàgamaden ye, ó te à la, nàfolotígíya ni bólokolonya te à la, ɲàmakalako ni hɔɲɔnyako te à la ; fɛn o fɛn be nà ní wólomali' ye mɔɲɔw ní ɲɔɲɔ cɛ, ò sí te à lá.
2. O cógoya kélen mà, bɔɲɔɲɔ má bɔ bɔɲɔɲɔ la. I bɔɲɔɲɔ' lànbe' jàmana tɔw cɛ' mà, í ya jàmana' kera jàmana' yeremahɔɲɔnyanin ye, à kera jàmana ye mín be jàmana gberɛ ya màra kɔɲɔ, wálima à be à yere bólo jàmana gberɛ ya húkumu' kɔɲɔ, wólomali sí te ke kà lá ò kán.

Báabu 3 nan

Mɔɲɔ' kera cogo ó cogo, à ká kán ní ɲánamaya' ye, à ká kán ní hɔɲɔnya' ye, à ká kán ní lákandali' ye.

Báabu 4 nan

Mɔɔɔ sí te sé kà mìnà kà í kɛ jɔn ye wálìma kà í kɛ bólokɔnɔmɔɔɔ ye, jɔnyà' bǎnna, jɔnféere' bǎnna sàriya' la.

Báabu 5 nan

A mán kán mɔɔɔ sí ye jàngáta, wálìma kà làjába, wálìma kà à ní tɔɔɔ, níjuguya' dǎnmátɛmɛ' fɛ, fó kà à lèebu.

Báabu 6 nan

Bɛɛ ká kán ní lànbe' ye sàriya' lá, à kɛra yɔɔɔ ó yɔɔɔ ye.

Báabu 7 nan

Bɛɛ ká kán sàriya' lá, àyiwa bɛɛ ká kán ní sàriya' ya làtangali' ye kà à sɔɔɔ à má kɛ wólomali ye. Bɛɛ ká kán ní kɔsɛmɛ ye sàriya' là kà i yɛɛ tanga kà bɔ wólomali' sùgu ó sùgu mà, mín be dǎntigelikan' nìn sɔɔɔ, àni mín be se kà nà ní à sɔɔɔli' ye.

Báabu 8 nan

A be bɛn mɔɔɔ bɛɛ ye cɛn yɛɛ l, í ye í ya jàmana' sàriyaso' màgbɛn, sàriya' mín jásininin bɛ ò kóna' mà, kà i lákisi kà bɔ wálew mà, minw be jàmana sàriyaw sɔɔɔ.

Báabu 9 nan

A mán kán mɔɔɔ sí ye mìnà, wálìma kà dòn kàso' la, wálìma kà à gbɛn kà bɔ à fàso' la, kà à sɔɔɔ kùn te à la.

Báabu 10 nan

A ká kán mɔɔɔ' bɛɛ ye, bɛɛ fána ká kán ò lá, ni bèn kɛra i kán, i ya kiti ye tige námara te min na, bɛɛ ja'na, tìribinali la, mín be à yɛɛ sàgo' la, bɛɛ ká kán mín na fána, tìribináli' mín bɛna jó dí à mà kà à ya hákɛ lɔ à ye, wálìma kà jàlaki' bèn à kán cɛn' yɛɛ la, ni à jó tɛ à la.

Báabu 11 nan

1. Ní minaliko lára mɔɔɔ ó mɔɔɔ kùn, à te se kà mìnna ábada, fó ni kíti kà à yira tìribináli' la, kà à sɔɔɔ áwoka kà à láfàsa, kó àle nɔ' lò làkíka' la.
2. Mɔɔɔ sí te se kà mìnna kó la, kó' mìn ketuma' kà à sɔɔɔ kójugu te i ya jàmana' kɔɔɔ, wálìma dúnya' sàriya' la. Mɔɔɔ' be kó' ke tuma' mìn na fána, à ni jàngíli' mìn ká kán, ò wágati' la, fóyi te se kà fàra ò kán kɔ' fɛ.

Báabu 12 nan

A te ben mɔɔɔ sí ye i sèn' dòn mɔɔɔ gberɛ ya jánamaya' kójaw la, à ya sókɔɔ kójaw la, àni kà à ya bàtakiw kɔɔɔna gundow la, kà à sɔɔɔ kùn jɔɔjɔɔ te à lá ; wálìma kà mɔɔɔ' lèebu, kà à tɔɔɔ' cɛn. Sàriya' ká kán kà lɔ bɛɛ kɔ kɔɔ kà i látànga kà bɔ ò kó sùguya' mà.

Báabu 13 nan

1. Kà tágama jàmana' kɔɔɔ, yɔɔɔ ó yɔɔɔ ká dí i ye, jàmana' yɔɔɔ' mìn ká dí i ye, kà sìgi yèn fána, o benna bɛɛ ye.
2. Kà bɔ i fàso' la à ká dí cógo' mìn, kà sègi à ká dí i ye cógo' mìn, ò benna bɛɛ ye..

Báabu 14 nan

1. jánimabori' já, mìn ye kà siran i ní' já kà i yɛɛ jíni, à be ben bɛɛ ye i ye dògotu jíni, kà jàmana gberɛ jíni, kà i kàlifa' sìgi yèn, wà jàmana sí te se kà bàn i la kà i gben.
2. Kà kójugu' ke sàriya' ká kán kà i nɔ' mìnna mìn na, wálìma mìn be dúnya' sàriyaba' sɔɔɔ, kó i be bòli kà tága i kàlifa jàmana gberɛ la, ò kó tɛ.

Báabu 15 nan

1. Mɔɔɔ' kɛra cógo ó cógo, à ká kán ni jàmana' dɔ jàmanadénnya ye.
2. Mɔɔɔ si ya jàmanadénnya' te se kà bɔsi i la kà à sɔɔɔ kùn jɔɔjɔɔ te à la, wà mɔɔɔ si te se kà mɔɔɔ si bàli kà bɔ jàmana' dɔ jàmanadénnya' la kà dòn dɔgberɛ tá la.

Báabu 16 nan

1. Cε' ni mùso' fεn ó fεn séra bálíkuya' mà, à be ben i ye fúru κε, kà gbà κε ; lónanya ní dùgulénya te ò la, díinako te ò la. Cε ni mùso bεε ká kán sàriya' la, fúru' sùrili' la, cεlasígi' kɔɔ, àni fúrusa' tá fànfela' la.
2. Fúru' te sé kà sùri ní à má κε ni fúruɲɔɲɔn' fila ya jεn' ye.
3. Dénbaya dénbayaw kenin ɲɔɲɔn kán, ò le ye sùgida' ni màrada' jù' ye, wà à ká kán sùgida' ni fànga' ye ù lákanda.

Báabu 17 nan

1. Mɔɔ kélen, wálima jékúlu', bεε ká kán ni táya' ye, bεε tá ye i tá ye.
2. Mɔɔ dɔ mán kán kà bèn dɔ kán kà à tá bɔsi à la fàniya' kán.

Báabu 18 nan

Míiriya' mín ká dí i ye, i hákili' kà fεn' mín mìnà, díina' mín ká dí i ye, ò benna bεε ye ; ò kɔɔ' ye kó ni i be à fε kà bɔ díina' dɔ la kà dòn dɔgbεε la, ò be i mà ; kà díina' fàlen, ò be i mà ; àyiwa bεε be se kà i ya séli' ni i ya díina' κε i kélén, wálima jàma' la, sùtara la wálima kenε' kán, à kera kàlanni' tá síra' ye, wálima bàto' tá síra', wálima séli.

Báabu 19 nan

Hákilila' mín ká dí mɔɔ' mín ye, ò benna i ye, à fɔli' kenε' kán, ò dàgara i ye. O kɔɔ' ye kó mɔɔ si te se kà mɔɔ tɔɔɔ à hákilila' kánma, mɔɔ te se kà mɔɔ' bàli kà kùnnafóniw gánsi ɲɔɔ' mín ká dí i ye, jàmana' mín ká dí i ye.

Báabu 20 nan

1. Kà ɲɔɲɔn lájεn ɲɔɲɔnye bolo mà, wálima kà tɔn' sùgi, ò dàgara mɔɔ' bεε ye.
2. A te se kà wájibiya mɔɔ si kán, kó i ye κε tɔn dɔ tɔnden ye kà à sɔɔ à mán dí i ye.

Báabu 21 nan

1. A be ben bee ye i sèn' dòn i fàso' kónaw jánabɔli' la, à kera i yerebakun' ye wálima i kà i wàsa' dòn mɔɔgɔ gberɛ la, i yere kà mɔɔgɔ' mín sùgandi i yere mà.
2. Kà lɔɔɔɔ' sɔɔɔ i fàso' fòrobabáaraw la, ò be ben mɔɔgɔ bee ye, wà bee ká kán à la.
3. Jàma' nàniya' le ye màrabólo' ya fànga' jù' ye ; jàma' be ò nàniyayíra' lánkenemaya kàlafíli' sèn' fe, ní' ò ye wóte' ye, námara te mín na. O kàlafíli' ká kán kà ke tùma ni tùma, bee ye wóte cógo kélen na, gùndo la wálima cógo la, bee be i yere le nàniya' yira.

Báabu 22 nan

Sigidénya' húkumu' kɔɔɔ, bee ká kán ni i fàso' màrabólo' ni dúnya' tɔ ya demé' ye, i ya dúnyalatige' gbɛɛyaw la ; bee ká kán ni nàfasɔɔsírɔw hákeya' ye, àni mɔɔɔya' hákeya', àni lɔnko' ni séko' hákeya' mín be í lánbe' kɔɔɔta, kà í ya hádamadenya' sàbati.

Báabu 23 nan

1. Bee ká kán ni báara' ye, báara' mín kà dí à ye, bèn te ke à kán báara' mín na ; bee ká kán kà látànga báarasɔɔɔbaliya' fána mà
2. Mɔɔgɔ' ni mɔɔgɔ' mín ya báara' ye kélen ye, òlugu ká kán ni sàra kélen ye, wólomali te mín na.
3. Báarakela' bee ká kán ni sàra ye, mín be ben à ya báara' kíima' mà, àni mín be à màko' nà, mín be à tó à ni à ya dénbaya' be bálo ù háké' la, bònnya' kɔɔɔ ; kà sínijasigi' fána jàte' mìnna ò la n'à be ben.
4. A be ben bee ye sendika sìgi, wálima kà dòn sendika' la, yálasa kà i yere látànga.

Báabu 24 nan

Bee ká kán ni làganfíya' ni dàamu' ye : ò be à yira ko dàn ká kán kà ye báara' kùntaga' la, báarakela ká kán kà baara' bila tùma ni tùma.

Báabu 25 nan

Dàntigelikan' kɔkɔ hákeyaw ni hɔɔɔnya' sàbatíli' sìgida' la, jàmana' kɔkɔ, àni dúnya' mùme kɔkɔ, bæe ká kán ní ò ye.

Báabu 29 nan

1. Sìgida' ya háké' ye mɔɔɔ kelen kelen bæe kùnko ye, k'à lá à kán ní sìgida' te, i ya mɔɔɔya' te dáfa.
2. Dàn sí te mɔɔɔ' ya hákeyaw' ni à ya yere mabíla' la, fó à dɔ be kà i kɔkɔsi à kana mɔɔɔ gberɛ tɔkɔ, à ye i jànto mɔɔɔ gberɛ ya hákeyaw la, àni jógoɔnumanya' ni nàli' ni jàma' làganfíya' kánma, bæekanya' kɔkɔ.
3. O hákeyaw ni n-tá-ye-n-yere-ye' te ben cógo sí la, ní ù be Dúnya' tɔnba' ya sàriyaw sɔsɔ.

Báabu 30 nan

Yɔkɔ sí te dantigelikan' nìn kɔkɔ, ní fànga, wálima jàmakúlu, wálima mɔɔɔ gbansan be sé kà míriya gberɛ bɔ ò kɔkɔ kà nà ni ków ye wálima wáleyaw ye, minw bena ni dantigelikan' nin hákew ni à hɔɔɔnya' bènni' ye.